

20.12.2011

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
Hannu Vainonen

Sähköpostitse 17.11.2011 tullut kommenttipyyntö

**Unescon tiedustelu liittyen suosituksen tieteellisten tutkijoiden asemasta, määräaika
23.12.2011: recommendation 1974**

Osa tutkijan asemaan liittyvistä suosituksista on edelleen ajankohtaisia ja osa on jo jokapäiväistä itsestäänselvyyttä. Tässä muutamia huomioita.

Edelleenkin tulee tukea koko tutkijanuran kestävää koulutusta sekä pitää tutkijanura houkuttelevana ja kiinnostavana vaihtoehtona. Tutkijoiden työoloihin on Suomessa kiinnitetty huomiota. Esimerkiksi henkilökohtaisista apurahoista on siirrytty työsuhteisiin. Akatemia ei myönnä enää suurimmissa rahoitusmuodoissaan apurahoja tutkijoille vaan heidät pitää palkata työsuhteisiin, joiden edut vastaavat vakituista henkilöstöä. Tohtoriohjelmassa on työohjaukseen ja urasuunnitteluun kiinnitetty huomiota. Ne ovat olleet tärkeitä arviointikriteerejä toimintarahoitusta myönnettäessä.

Tutkijanuran monipuolisuuteen ja ennakoitavuuteen on satsattu erityisesti tällä vuosikymmenellä. Useita asiaan liittyviä mietintöjä on saatu aikaan (sekä kansallisia että eurooppalaisia, esim. 4-portainen tutkijanurarakortti, EC:n ja ESF:n tutkijanurarakortit) ja jopa toimeenpantua (yliopistojen tehtäväluokitus, Akatemian 4-portainen tutkijanuran rahoitusmalli, tenure-track).

Tutkijoiden liikkuvuus on edelleen ajankohtainen. Syyt ovat nyt toiset kuin 30 vuotta sitten. Ennen oli lähde etsimään ”parempaa” paikkaa jo nuorena. Nyt tutkijat liikkuvat myöhemmin (postdoc-vaiheessa) ja vanhempina. Haasteena on perhe-elämän ja tutkijanuralla etenemisen yhteensovittaminen. Rahoituksen siirtäminen (money follows researcher ja money portability) on edelleen haasteellista sekä kansallisesti (kkm) että kansainvälisesti (sopimuslainsäädäntö jäykkää ja aikaavievää). Tähän ongelmaan on pureuduttu, mutta edelleenkin tutkijoiden siirtyminen instituutista toiseen on kohtalaisen raskaan lainsäädännön sävyttämää. Sen sijaan Scientific visa (tutkijapassi) on helpottanut/nopeuttanut työlupien saamista.

Dokumentissa esiintyvät tutkimuseettiset asiat ovat yhä ajankohtaisia ja relevantteja. Tutkimuseetiikkaa kuvataan vain hyvin yleisellä tasolla, mutta dokumentin luoteen valossa se on ymmärrettävää. Lähdekirjallisuus on vanhaa ja se tulisi päivittää. Suomessa perustettiin vuonna 1991 Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) käsittelemään tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja edistämään tutkimuseetiikkaa ja hyviä tieteellisiä käytäntöjä. TENKillä on aktiiviset yhteistyösuhteet sekä muihin pohjoismaisiin toimijoihin että Euroopan komissioon, OECD:hen, Euroopan tiedesäätiöön (ESF) sekä muihin alan koti- ja kansainvälisiin asiantuntijatahoihin. Lisätietoja: <http://www.tenk.fi>.

Johtava tiedeasiantuntija

Leila Häkkinen

Jakelu: Hannu Vainonen, OKM

Tiedoksi: Markku Mattila, Riitta Mustonen, Ossi Malmberg, Heidi Varjus, Anja Raatikainen, Tea Forsman, Arja Kallio, Tiina Petänen, Akatemian kirjaamo